

ศัพท์เฉพาะในกีฬามวยไทย

การที่จะศึกษากีฬามวยไทยให้มีความเข้าใจอย่างถูกต้องนั้นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในคำเฉพาะ หรือศัพท์เฉพาะของกีฬามวยไทย เพราะศัพท์เฉพาะของกีฬามวยไทยจะกำหนดให้แน่นอนลงไปว่า ศัพท์นั้น ๆ หมายถึงความตีความขบยอด (Concept) อะไร ทำให้มองเห็นแนวความคิดชัดแจ้งขึ้น เช่น คำว่า ตา บางความตีความขบยอด ก็หมายถึง อวัยวะของร่างกาย แต่บางความตีความขบยอด ก็หมายถึง พ่อของแม่ เป็นต้น อย่างไรก็ตามการกำหนดศัพท์เฉพาะขึ้นมาก็มีแนวทางต่าง ๆ กัน เช่น มีการอธิบายศัพท์โดยยกรากศัพท์มาอธิบาย (Etymological) การแปลศัพท์ต่อศัพท์ การพรรณาดัชนีเฉพาะของสิ่งนั้น (Properties) พรรณาดัชนีร่วมกับสิ่งอื่น (Accidents) การยกสาเหตุของสิ่งนั้น ๆ ขึ้นอ้าง เช่น ยกจุดมุ่งหมาย (Final) ยกผู้กระทำ (Efficient) และยกสาระ หรือแก่น (Essential or Essence) ทำให้กีฬามวยไทยเป็นศิลปศาสตร์ที่มีรากฐานมั่นคงศาสตร์หนึ่ง

ศัพท์เฉพาะที่สำคัญในศิลปศาสตร์มวยไทยนั้นมีมากมาย แต่ที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับพัฒนาการกีฬามวยไทยที่ได้ศึกษาค้นคว้าพจนานุกรมจะนำมาสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. กระจับ หมายถึง เครื่องป้องกันอวัยวะเพศของนักมวยเพื่อไม่ให้ได้รับอันตราย เมื่อเวลาต่อสู้กัน กระจับ มาจากคำว่า จับมึง ซึ่งหมายถึง เครื่องปิดที่ลับของเด็กหญิง ทำด้วยเงิน ทอง หรือนาค สำหรับกระจับของนักมวยไทยในสมัยโบราณนิยมใช้ผ้าขาวมาผู้นิให้หนา ผูกรัดเอว แล้วก็พาดผ่านหว่างขาห่อหุ้มอวัยวะเพศไว้ แล้วไป

เห็นชายฉาวมาไวทางคานหลังอย่างแนหนา บางคนก็นิยมใช้กะลามาพร้าวซึ่งทำเป็นรูปรางที่เหมาสมและซัดเกลาย่างดี หอหุมอวัยวะเพศแล้วก็ใช้ผาพันทับอย่างแนหนาอีกชั้นหนึ่ง สมัยรัตนโกสินทร์นิยมใช้หมอนเล็ก ๆ ทำเป็นรูปสามเหลี่ยมผืนผ้ารอบเอว และมีเชือกพาดเลยหว่างขาขึ้นไปผูกไว้ที่คานหลังเอว ดังสมัยที่ พุน พระขรรค์ชัย และสมานคิดกวีลาศ ยังใช้กระจั๊บบนอยู่

การใช้กระจั๊บบนเริ่มมานิยมใช้กันหลังจากที่นาย แอ ม่วงดี ได้เดินทางไปชกโช้วคิดปะมวยไทยที่สิงคโปร์ได้นำเอากระจั๊บบนเข้ามาใช้ป้องกันอวัยวะเพศ เพราะเห็นว่าป้องกันได้ปลอดภัยดีกว่ากระจั๊บบนที่ทำด้วยหมอน นักมวยคนอื่นเห็นนาย แอ ม่วงดีใช้กระจั๊บบนได้ผลดี ก็นิยมใช้แพร่หลายต่อมาสมัยที่นาย แอ ม่วงดี นำเอากระจั๊บบนเข้ามาใช้ในประเทศไทยนั้น ประมาณปี พ.ศ. 2472 ซึ่งตรงกับสมัยสนามมวยสวนสนุก¹

2. กระเดียน้ำ หมายถึง การตักน้ำใส่ภาชนะ เช่น กระออม แล้วใช้แทนหนึบไว้ข้างลำตัวนำมาขาน ซึ่งการตักน้ำนี้ทำเป็นประจำจะทำให้ร่างกายแข็งแรง บึกบึน กล้ามเนื้อไหล คอ ทองแขน และหลังแขน รวมทั้งกล้ามเนื้อหน้าอกจะแข็งแรงมาก สมัยก่อนนักมวยที่ไปขอเรียนมวยกับครูมวยจะต้องตักน้ำ คำข้าว และผ้าพัน ในครูมวย ครูมวยจะให้ตักน้ำ ทา กระเดียน้ำทุกวัน เมื่อเวลาฝึกหัดมวย เพื่อให้ร่างกายมีความแข็งแรงอดทนพร้อมที่จะฝึกหัดมวยได้อย่างดี

นอกจากนี้ คำว่า กระเดียน้ำ ยังเป็นคำที่หมายถึง บริเวณซี่โครงด้วย เช่น ตะกระเดียน้ำ หมายถึง ตะเข้ตรงบริเวณซี่โครงของคุณตอสู เป็นคน

¹ วัฒนธรรม เศษ ปรากฏการณ์, บรรณาธิการหนังสือพิมพ์เดอะริง ที่สำนักงานหนังสือพิมพ์เดอะริง, วันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2522.

3. การพันมือ หมายถึง การใช้ผ้าพันรอบมือก่อนสวมนวมเพื่อเข้าแข่งขันชกมวย เพื่อป้องกันไม่ให้มือได้รับอันตราย ผ้าพันมือเป็นผ้าเนื้ออ่อน เล็กประมาณ $1\frac{1}{2}$ นิ้ว ยาวไม่น้อยกว่า 6 ฟุต ที่เลี้ยงและครุมวยให้นักมวยนั่งในท่าที่สบายที่สุด ให้ความมือและเหยียดให้นิ้วมือตรง ควรมีที่เลี้ยงคอยประคองแขน เพื่อไม่ให้นักมวยใช้กำลังแขนมาก ที่เลี้ยงผู้พันมือ เริ่มพันผ้าโดยพันที่โคนขางตั้ง พันให้เหลื่อมและห่างจากข้อมือประมาณ 3 นิ้ว พันราว 6-7 รอบ บางคนนิยมเจาะผ้าให้เป็นรูโดยคล้องเข้ากับหัวแม่มือ เพื่อป้องกันการคลายหลุดออก แล้วจึงพันข้อมือและหลังมือ เมื่อพันถึงหัวแม่มือก็พันย้อนไปทางข้อมือ จนถึงฝ่ามือ พันประมาณ 2-3 รอบ ให้นักมวยลองกำหมัดकुหลาย ๆ ครั้ง สำหรับบริเวณสันหมัด ซึ่งเป็นส่วนสำคัญพันสัก 2-3 รอบ ควรพันย้อนไปทางข้อมือทุกครั้ง เพื่อให้ผ้าได้กระชับกับฝ่ามือ ไม่เลื่อนหลวมคลายออก และเป็นการแน่ใจว่าการพันมือนี้ไม่แน่นจนเกินไป แล้วพันต่อไปจนเหลือผ้าอีกประมาณ 20 นิ้ว ให้ฉีกตรงกลางออกเป็น 2 ส่วน ขมวดเป็นเงื่อนหรือผูกไว้กลางฝ่ามือ แล้วให้นักมวยกำหมัดकुอีกครั้งจึงใช้ผายางปิดทับเงื่อนนั้น¹

4. คาดเชือก หมายถึง การนำเอาเชือก ค่าย หรือผ้ามาพันมือเพื่อป้องกันไม่ให้มือได้รับการบาดเจ็บ เมื่อเวลาชกมวยในสมัยโบราณหรือ หมายถึง การนำเอาเชือก ค่าย หรือผ้ามาพันมือและผูกคบายในกระชับแน่นเวลานักรบสมัยโบราณจะออกรบคบายคบาย 2 มือ เป็นการป้องกันไม่ให้มือได้รับบาดเจ็บ และป้องกันไม่ให้คบายหลุดออกจากมือขณะต่อสู้กัน

5. จุด หมายถึง ท่าเตรียมต่อสู้ของมวยไทย การตั้งท่าเตรียมต่อสู้โดยเอาเท้าซ้ายออกไปข้างหน้าเท้าขวาอยู่ข้างหลัง แขนซ้ายยกสูง งอข้อศอก มือซ้ายอยู่ระดับหางคิ้วคานซ้าย มือขวาอยู่ระดับหางคิ้วขวา นำหนักตัวอยู่บนเท้าขวาซึ่งเป็นเท้าหลัง เท้าหน้ายกขึ้นลงลักษณะย่าเหาะ เรียกว่า จดมวยซ้าย หรือจดเหลี่ยมซ้าย ถ้าจดเหลี่ยมขวาก็ทำตรงกันข้ามกัน

¹ปัญญา ไกรทัศน์, เคล็ดนิเวศ (1 สิงหาคม 2521) : 19.

6. ชิงคม หมายถึง การรับชอนกลทำรายคุตสู่เสียก่อนที่คุตสู่จะทำรายตน เช่น ในเรื่องขุนช้างขุนแผน มีคำว่า "ชะ อ้ายแกวชิงคมเอากูไค"¹ สำหรับในมวยไทย หมายถึง การใช้มือมวยไทยทำรายคุตสู่ก่อนที่คุตสู่จะทำรายตน เช่น การชิงตอย ชิงเตะ ชิงตีบ ก่อนที่คุตสู่จะตอย เตะ และตีตนเอง

7. ตะกรุด หมายถึง แผ่นโลหะที่แผแล้ว ม้วนเป็นกลม ๆ ลงคาถาอาคม ใช้เป็นเครื่องรางของขลัง โลหะที่ใช้อาจเป็นทอง นาก เงิน ทองแดง ตะกั่ว ไบลานหรือ กระดาษสำหรับลงเลขยันต์ ทำนองเดียวกับประเจียด มีสายร้อยสำหรับคาดเอว คล่องคอ หรือคาดไว้ที่แขนของนักมวย

8. บานพับ หรือแคมสำเภา หมายถึง ส่วนอวัยวะของร่างกายบริเวณข้อต่อระหว่างขาส่วนบน กับขาส่วนล่าง คานข้างซ้ายขวา และคานตรงข้ามกับลูกสะบ้าหัวเข่า ซึ่งอวัยวะของร่างกายบริเวณนี้เป็นอวัยวะสำคัญในการรับน้ำหนักของร่างกาย การเดิน การเตะ การตี และการเคลื่อนไหวของร่างกายมนุษย์ เมื่อถูกเตะอย่างรุนแรงจะทำให้เจ็บปวด เสนพลิก และข้อต่อบาดเจ็บได้ง่าย

9. ประเจียด หมายถึง ฝาลงเลขยันต์ ถือกันว่าเป็นเครื่องป้องกันอันตราย ได้ ใช้เป็นฝาผูกคอ หรือผูกแขน ส่วนมากจะเป็นฝาขาวบางเนื้อดี หรือฝาสีแดง ใช้เลขยันต์มหาอำนาจ หรือชาตรีมหายันต์ ซึ่งบรรจุมนต์ขลังของครูบาอาจารย์ คล้ายคลึงกับพิธีพุทธาภิเษกพระเครื่องหรือพระบูชา นักมวยจะใช้ผูกแขนทั้งสองข้างในการขึ้นชกมวย ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้น

¹ราชบัณฑิตสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2493 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สวนทองถิ่น, 2517), หน้า 338.

10. ปาจรีย หรือปาจารย์ หมายถึง อาจารย์ของอาจารย์¹ ในสมัยก่อน นักมวยมีปาจรียเดียวกันไม่นิยมต่อสู้กัน การที่จะทราบว่ามีการปาจรียเดียวกันหรือไม่ สังเกตจากการแต่งกาย เช่น การคาดเชือก การสวมมงคล การผูกผ้าประเจียด และสังเกตจากวิธีการไหว้ครู ราชวามวย ถ้าฝึกมาจากสำนักเดียวกัน หรือปาจรียเดียวกันมักจะมีลักษณะเหมือนกัน

11. ผีตากผ้าอ้อม หมายถึง น้ำค้างที่เกาะอยู่ตามใบหญ้าเป็นลักษณะใสมองดูคล้ายหิมะเกาะอยู่ตามใบหญ้า จะพบน้ำค้างเหล่านี้เป็นหย่อม ๆ ในตอนเช้า เมื่อนักมวยซึ่งออกวิ่งเป็นระยะทางไกลในตอนเช้าไปพบเขามักจะเอาน้ำค้างเหล่านี้มาลูบแขน ลูบขา ลูบแขน และบางคนก็นอนกิ้งเกิ้ล โดยเขาใจว่าน้ำค้างจะซึมเข้าไปในเนื้อหนังทำให้เกิดพลังและความทรหดอดทน ซึ่งเป็นนโยบายอย่างหนึ่งที่ครูมวยต้องการให้นักมวยตื่นแต่เช้าออกวิ่งเพื่อให้ได้รับอากาศบริสุทธิ์ ถ้าตื่นสาย ผีตากผ้าอ้อมนี้ก็จะหมดไป เพราะถูกความร้อนจากดวงอาทิตย์ อีกอย่างหนึ่งการนอนกิ้งเกิ้ลน้ำค้าง ซึ่งมักจะมีเป็นหย่อมตามพื้นดินที่ไม่เรียบนัก สมัยก่อนเป็นตะปุ่มตะป่ำควยรอยตีนควาย ซึ่งแห้งแล้วมีความแข็งมาก เมื่อนักมวยนอนกิ้งเกิ้ลไปมาทำให้เนื้อหนังถูกทุบนิ้วควยของแข็ง ความคายจากใบหญ้าทำให้ผิวหนังทนต่อความเจ็บปวด เมื่อเวลาฝึกซ้อมมวย

12. พันลำ หมายถึง การเข้าคูลูกหวงใน รุกไล่แบบติดพัน ต่างฝ่ายต่างพยายามใช้ลูกไม้ต่อสู้กันจนกว่าคู่ต่อสู้จะล้มหรือฝ่ายรุกจะหงายหลังออกมา

13. พาหุ หมายถึง แขน

14. พาหุยุทธ์ หมายถึง การต่อสู้ควยแขน การชกมวย การปล้ำ²

¹ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศูนย์การทหารราบ, 2517), หน้า 532.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 657.

15. พิสมร หมายถึง แขนงโลหะ หรือใบลานรูปสี่เหลี่ยม ลงเลขยันต์ มีที่รอยสาย แต่โดยมากไม่วาน ผ่านพิธีกรรมทำนองเดียวกับตะกรุด

16. มงคล หมายถึง ผ้าที่ลงเลขยันต์แล้วม้วนพันด้วยค้าย หรือค้ายสายลี้ญุ่น ห่อหุ้มด้วยผ้าซึ่งไคผ่านพิธีกรรมจากพระอาจารย์เจ้า หรือครูบาอาจารย์ผู้ทรงวิทยาคม ทำเป็นวงกลมสำหรับสวมตัวโดยรวมเป็นทางยาวประมาณ 2-6 นิ้ว ไวข้างหลัง ถือว่าเป็นเครื่องรางให้เกิดสิริมงคลและคุ้มกันอันตราย นักมวยจะสวมมงคลขึ้นชกมวย สมัยโบราณไม่ถอดมงคลในขณะที่ต่อสู้กัน

17. มวยไทย หมายถึง ศิลปะการต่อสู้แบบมือเปล่า ของชนชาติไทย ที่สามารถใช้ต่อก เข่า เท้า และหมัดเป็นอาวุธ¹

18. มวยวัด หมายถึง มวยไทยที่ทำการฝึกหัดจากครูบาอาจารย์ในสำนักวัดต่าง ๆ กล่าวคือ ชาวไทยสมัยโบราณเชื่อว่า วัดเป็นที่ให้การศึกษาศิลปวิทยาทุกแขนง รวมทั้งมวยไทยด้วย ดังเช่น นายทองดี พันขาว ได้ศึกษาศิลปมวยไทยจากครูเที่ยง ซึ่งครูเที่ยงได้ศึกษาศิลปะมวยไทยจากสมภารวัดบ้านแก่ง แขวงเมืองพิชัย กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ได้ศึกษาศิลปะมวยไทยจากหลวงพ่อดุ๊ก (พระครูวิมล คุณากร) วัดมะขามเข่า จังหวัดชัยนาท นอกจากนี้ยังมีหลวงพ่อดุ๊ก วัดทุ่งจับช้าง และหลวงพ่อดุ๊ก แห่งวัดอุบล ตำบลบ้านพุมเรียง อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งทำการฝึกหัดศิลปะมวยไทยให้แก่ลูกศิษย์มากมาย²

19. มวยหมู หมายถึง การเล่นชกคอกไม้เลือกคู่ ซึ่งมีจิตศรัทธาเข้าร่วมการกุศลในชบวนอวด มวยหมูนี้ประกอบด้วยนักมวย 5-8 คน แต่งตัวถักหมัดด้วยค้ายดิบ สวมประเจียด ผูกเครื่องรางของขลัง เมื่อชบวนแห่เคลื่อนไปหยุดพักนี้ การชกมวยไทยใส่เลือกคู่

¹ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศูนย์การทหารราบ, 2517), หน้า 698.

²เขตร ศรียาภัย, "ปริทัศน์มวยไทย" ฟ้าเมืองไทย 22 (พฤศจิกายน, 2515) : 47.

ก็จะเริ่มขึ้น นักมวยที่เตรียมมาในชบวนแห่ก็จะใช้ศิลปะมวยไทยเข้าต่อสู้กัน ผู้คนที่ร่วมชบวน และตามทางที่ชบวนแห่ชบวนไปจะมุงดูและสงสัยโยโย่โหรง การชกมวยจะหยุดลงก็ต่อเมื่อมีการเคลื่อนชบวนแห่ต่อไป บางทีเมื่อถึงวัดแล้ว การชกมวยก็จะเริ่มขึ้นอีก การชกมวยนี้เป็นการแสดงออกซึ่งความมีศรัทธา เชื่อว่าจะไ้บุญไ้กุศล มักจะมีการชกมวยนี้ในงานบวชนาค ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า เป็นต้น¹

20. มวยเกี้ยว หมายถึง นักมวยไทยประเภทหนึ่งที่มีวิธีการต่อสู้แบบลวดลาย ลูกเล่นแพรวพราว การเข้าท่าแต่ละทีจะมีกลดวงมากมาย เทาะจะไม่หยุดนิ่งจะย่ำไปมาในท่าขำเหาะ คือ ยกเข่าซ้ายสูงที่ขวาที่สลับกันไป และการเข้าท่ามักจะใช้การขย้างสามชুমเข้าท่า ทำให้ดูต่อสู้จับทางมวยไ้ยาก

21. มวยหลัก หมายถึง นักมวยไทยประเภทหนึ่งที่มีวิธีการต่อสู้ส่วนใหญ่จะตั้งท่าคุมมวยอย่างรัดกุม มีความสุขุมรอบคอบ การจดมวยการเคลื่อนที่ที่จะเต็มไปด้วยความระมัดระวัง เชื่องช้าไม่คึกคะนอง นักมวยประเภทนี้จะตั้งรับและรอจังหวะทำอันตรายคู่ต่อสู้ในจังหวะสอง เมื่อคู่ต่อสู้รุกฉับจังหวะ การรุกหรือการเข้าท่าของมวยประเภทนี้จะสืบเท้าเข้าหาคู่ต่อสู้ในทิศทางตรง ช่องว่างจะไม่มี เก็บคางอยู่ตลอดเวลา หากคู่ชกอนยากมวยประเภทนี้เป็นมวยสุขุมเยือกเย็น มีลำหัดลำโคนดี

22. แม่ไม้ม หมายถึง หลักวิธีการใหญ่ในการใช้วิธีวะของร่างกายเป็นอาวุธ ทั้งการรุกและการรับ เช่น แม่ไม้มสลับพันปลา (รับวงนอก) บั๊กษาแหวกวัง (รับวงใน) และหักคอเอราวัณ (โนมคอคี่เขา) เป็นต้น

23. ลูกไม้ม หมายถึง หลักวิธีการย่อยในการใช้วิธีวะของร่างกายเป็นอาวุธ ทั้งการรุก รับ หลบ หลีก และหลอกหลอ เช่น ลูกไม้มเถรกวาดลาน (เตะกวาดขาพับ สลับ

¹เชตร ศรียาภย์, "ปริทัศน์มวยไทย" ฟ้าเมืองไทย 193 (พฤศจิกายน, 2515) : 57.

พันศอก) ลูกลำผ่านลูกมวบ (หลวมวงใน แล้วพันศอกตรงหน้า) เป็นต้น

24. ไม่เกล็ด หมายถึง วิธีการขึ้นสูงของมวยไทย ประกอบด้วยวิธีการ 32 อย่าง แบ่งเป็นเพลงมวย 16 อย่าง และการปล้ำ 16 อย่าง ซึ่งวิธีการเหล่านี้ ผู้ฝึกหัดจะต้องผ่านการฝึกวิธีการของมวยไทยเบื้องต้น เช่น แม่ไม้ และลูกลำ อย่างชำนาญจึงจะสามารถฝึกหัดไม่เกล็ดได้¹

25. ไม่ตาย หมายถึง ทาสสำคัญในการต่อสู้ของกระบี่กระบองหรือมวยไทย ซึ่งทำให้ฝ่ายปรบักษ์ ไม่สามารถจะสู้ได้อีกตรงข้ามกับไม้เป็น

26. ไม้เป็น หมายถึง ทาสสำคัญในการต่อสู้ของกระบี่กระบอง หรือมวยไทย ในการป้องกันตัวให้พ้นจากปรบักษ์ เมื่อคราวเข้าที่ค้ำขึ้น

27. ไม่รุก หมายถึง หลักวิชาในการนำเอาแม่ไม้มารวมเข้าด้วยกัน เพื่อใช้ในการรุก มีทั้งการหลอกล่อ และเข้าทำจริง เช่น การใช้หมัดชกหน้าเพื่อเป็นการเปิดทาง และใช้เท้าเตะตาม เป็นต้น

28. ไม่รับ หมายถึง หลักวิชาในการนำเอาแม่ไม้มารวมเข้าด้วยกัน เพื่อแก้ไขจากการจู่โจมของคู่ต่อสู้ ไม่รับนี้ยังรวมถึงการแก้ด้วยทุมทับจับหักด้วย

29. ไม้สั้น หมายถึง การใช้วัยวะสั้น เช่น ศอก เข่า หมัด สุก หมัด-สอยคาร หรือหมัดอับเปอร์คัท (Upper Cut) ทำอันตรายคู่ต่อสู้

30. ไม้ยาว หมายถึง การใช้วัยวะยาว เช่น เท้า เตะ ถีบ ทำอันตรายคู่ต่อสู้

¹เชตร ศรียาวักษ์, "ปริทัศน์มวยไทย" ฟ้าเมืองไทย 21 (พฤศจิกายน, 2517) : 14.

31. มัลละ หมายถึง นักมวย¹
32. มัลละยุทธ หมายถึง การชกมวย การต่อสู้ของนักมวย
33. ยางสามซุม หมายถึง การย่างก้าวของนักมวยในขณะที่รำมวย โดย การย่างก้าวนั้น เท้าทั้งชายและชวากวางลงพื้นดินเป็น 3 จุด มีลักษณะเป็นสามเหลี่ยม คานเท้า ชับปลายเท้าชายและชวา 3 ครั้ง

การยางสามซุมในการไหว้ครู หมายถึง ท่าไหว้ครูท่าหนึ่งของมวยไทย ซึ่งเริ่ม ควยการนั่งคุกเข่าสองข้างลงกับพื้น เขาชิดกันนั่งทับสนเท้า ยกมือขึ้นพนมมือระหว่างคิ้ว ดม มือลงมาเพียงอก แยกมือทั้งสองข้างไปคานข้างแขนทั้งสองเหยียดตรง รวมมือทั้งสองมารวม กันตรงหน้า คว่ำมือลงแตะพื้น ทำ 3 ครั้ง แล้วลุกขึ้นยืนตรงสนเท้าชิดกัน ปลายเท้าแยกทาง กัน 45 องศา

การยางสามซุมในการชกมวยไทย อีกความหมายหนึ่ง หมายถึง วิธีการชกมวย ไทยแบบหนึ่ง เรียกว่า วิธีการชกแบบท่ายางสามซุม ซึ่งถือเป็นวิธีการชกที่ดีกว่ามีการ เคลื่อน เท้าได้ถูกต้องตามทักษะพื้นฐานของศิลปะการต่อสู้แบบมวยไทย วิธีการฝึกแบบท่ายางสามซุมนี้ ทำโดย ชีءวงกลม 3 วงลงบนพื้นดินที่ราบเรียบ วงกลมทั้งสามห่างกันประมาณ 1 ก้าว ลาก เส้นตรงจากวงกลมทั้งสามให้เชื่อมต่อกันเป็นรูปสามเหลี่ยมคานเท้า วางเท้าชายและชวา ลงบนวงกลมทั้งสอง หันหน้าไปทางอีกวงกลมหนึ่งที่เหลือ แล้วชกหมัดชวาไปข้างหน้า พร้อม กับก้าวเท้าชวาไปวางไว้บนวงกลมข้างหน้า แล้วชักเท้าชวากลับมาที่เดิม ชกหมัดชายไปข้าง หน้าพร้อมกับก้าวเท้าชายไปวางไว้บนวงกลมข้างหน้า ทำสลับชายชวาให้เป็นจังหวะเร็วขึ้น นักมวยและครูมวยเชื่อว่าถ้าพยายามฝึกชกท่ายางสามซุมไปให้นานพอแล้ว จะสามารถฝึกแม่ไม้มวยไทยได้ดีขึ้น

¹ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ศูนย์การทหารราบ, 2517), หน้า 712.

ประวัติของการย่างสามขุมมีปรากฏในคัมภีร์ฤคเวท ซึ่งเป็นคัมภีร์เก่าแก่ที่สุดของศาสนาพราหมณ์ เรียกว่า ตรีวิกรม เป็นพระนามหนึ่งของพระวิษณุ หรือพระนารายณ์ ในปางวามนาวตาร หมายถึง ย่างสามก้าว หรือย่างสามขุม ซึ่งมีผู้อธิบายไว้ต่างกันดังนี้คือ ผู้แต่งคัมภีร์ อรรถกถา (ขยายความในพระเวท) ท่านหนึ่งกล่าวว่าย่างสามก่าวนั้น หมายถึง สามเวลาแห่งวัน คือ เวลาพระอาทิตย์แรกขึ้น (เช้า) เวลาพระอาทิตย์สถิตย์อยู่กลางท้องฟ้า (เที่ยง) และเวลาพระอาทิตย์ตก (ค่ำ)

ผู้แต่งคัมภีร์ อรรถกถาสมัยโบราณท่านหนึ่งกล่าวไว้ว่า พระวิษณุเป็นเจ้า ย่างสามก่าวนั้น กินเนื้อที่ทั่วสากลจักรวาล คือ ก้าวแรกเหยียบลงบนโลกนี้ ก้าวที่สอง เหยียบลงบนบรรยากาศ และก้าวที่สาม เหยียบลงบนสวรรค์ชั้นฟ้า แต่ไปในรูปของพระอคนี พระวายุ และพระศูรยะ ตามลำดับ

แต่ท่านผู้แต่งคัมภีร์อรรถกถาสมัยใหม่ ซึ่งมีชื่อเสียงมากท่านหนึ่ง ชื่อ สายนะ เชื่อว่าย่างสามก่าวนั้น เป็นของพระวิษณุจริง ๆ ไม่ใช่ไปในรูปของพระอคนี พระวายุ และพระศูรยะ ดังกล่าวข้างต้น ท่านผู้นี้เชื่อว่าย่างสามก่าวนั้นขอเกิดแห่งเทพนิยายเรื่อง วามนาวตาร อย่างแน่นอน

ท่านไวปเทห ผู้แต่งคัมภีร์ภาควัตปุราณะ¹ ได้เล่าถึง วามนาวตารไว้ว่า ยังมีอสูรตนหนึ่งชื่อ "พลี" (บางแห่งว่า พาลี) เป็นบุตรของวิโรจนาสูร ได้เคยไปรวมพิชีกวนนำอมฤตกับพวกเทวดาค่าย แต่ครั้งกวนโคธสำเร็จพวกเทวดากลับไม่ยอมให้ดื่ม จึงเป็นเหตุให้เกิดสงครามกันระหว่างเทวดากับพวกอสูร ในที่สุดฝ่ายอสูรแพ้ ตัวท้าวพลีเองถูกฆ่าตาย แต่พวกอสูรเสนา นำศพไปรักษาพยาบาลที่เมืองบาดาล โดยเชิญคณะพราหมณ์ ภารควะ ไปชุบชีวิตขึ้นมาได้สำเร็จ ท้าวพลี จึงผูกใจโกรธ และได้ประกอบพิธีบูชายัญครั้งใหญ่เป็นเวลาหลายปี เพื่อเสริมฤทธิเดชและขออินแดนทั้งสามโลกจากพระพรหม จนสำเร็จสมประสงค์

¹ John Dowson, A Classical Dictionary of Hindu Mythology and Religion, Geography, History and Litterature 9th ed.,
 Routledge & Kegan Paul Ltd., London, 1957, p. 281.

ครั้นได้รับพรตามต้องการแล้ว ท้าวพลีขุนมาร ก็ยกทัพอสูรไปรุกรานพระอินทร์
จอมเทพ เพื่อล้างแค้นทันที ทัพที่ยกไปนั้นยิ่งใหญ่มาก ฝ่ายพระอินทร์ เห็นเข้าให้รู้สึกเกรง
กลัว ครั้นปรึกษากับพระพญาคีผู้เป็นบุโรหิตแล้ว เห็นว่าฝ่ายตนจะสู้ไม่ได้ ต้องยอมถอยหนี
ให้พวกอสูรครอบครองแดนสวรรค์ต่อไป แล้วคอยจัดการแก้ไขต่อภายหลัง ฉะนั้น เมื่อทัพ
ท้าวพลีมาถึงแดนสวรรค์จึงไม่พบพวกเทวดาเลย ท้าวพลีจึงได้ครอบครองแดนสวรรค์โดยไม่ต้อง
ทำสงคราม ฝ่ายพระอินทร์ และเทพวิวารหนีไปเฝ้าพระกัศยปพรหมมุนี ผู้เป็นเทพบิดรและ
พระนางอหิทีผู้เป็นเทพมารดา ที่คีรีเหมกภู ขอให้อวยพรอสูร ด้กับความเดือดร้อนของพวก
เทพทั้งหลาย

พระกัศยปพรหมมุนี จึงขอให้พระนางอหิทีตั้งจิตอธิษฐาน บวงสรวงอ้อนวอนขอให้
พระวิษณุอวตารลงมาปราบอสูร พระวิษณุเป็นเจ้าก็ลงมาถือกำเนิดในครรภ์ของพระนาง ครั้น
ครบกำหนดคัพตมาสพระนางก็ประสูตริกุมารน้อย แล้วขนานนามว่า วามนะ

ครั้นวามนะกุมารเจริญวัยพอผนวช พระบิดาก็ให้ผนวชเป็นพรหมจารี บำเพ็ญพรต
เยี่ยงยงพระบิดาเรื่อยมา อยู่มาวันหนึ่งพระวามนะได้ทราบข่าวว่าท้าวพลีตั้งกิจพิธีบวงสรวงใหญ่
และให้ทักษิณาแก่พรหมณ์ทั่วไป ณ ริมฝั่งแม่น้ำนารมทา ท่านจึงไปสุมลพพิชี่นั้นด้วย ท้าวพลี
เข้าใจว่าเป็นพรหมจารีบรรพตสามัญจึงได้ไปวารณาว่า ประสงค์สิ่งใดให้ขอได้ และยินดีถวาย
ทุกประการ พระวามนาวตารจึงขอแผ่นดินสามก้าว ท้าวพลีได้ฟังแล้วก็ยกถวายตามที่ลั่นวาจา
ไว้ ด้วยความยินดี แม้วาศูศาสูร ผู้เป็นบุโรหิตจารย์จะหวงติงทัดทานอย่างไรก็ไม่ยอมฟัง แต่
แล้วก็ต้องตกตะลึงมองตาขวาง คอแห้งผาก ลิ้นแข็ง พดไม่ออก บอกไม่ได้ ไคแต่นั่งประนมมือ
ไหวลนลนอยู่ เพราะวามนาวตาร ท่านส่วแดงฤทธิกาวยางได้ 2 ก้าว ก็เหยียบพื้นที่ในเทวโลก
และมนุษย์โลกทั้งหมด

นอกจากนั้น พระวามนาวตาร ยังขู่อีกว่า ที่ขอแผ่นดินไว้สามก้าวนี้ ท่านยังเพียง
สองก้าวก็หมดดินแดนในเทวโลก และมนุษย์โลกแล้ว อีกก้าวหนึ่งจะเหยียบที่ไหน ท้าวพลีจึง
น้อมเศียรให้เหยียบและยอมถวายตัวเป็นข้าทาสช่วงใช้ชั่วกัลปาวสาน พระวามนาวตารจึงส่ง
ไปอยู่ในชั้นบาดาลตามเดิม แล้วประกาศให้พระอินทร์ และเทวดาทั้งหลายกลับมาสถิตย์ ณ
วิมานแห่งตนตามเดิมอีก

เป็นอันว่า พระวิษณุโคชช่วยดับเข็ญไทรหมเย็นเป็นสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย โดยทั่วหน้าสมปรารถนา

แต่ในหนังสือเรื่องนารายณ์ลีปปางของไทย¹ ฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ และฉบับของพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงชินทรไพศาลโสภณ เล่าไว้ต่างกันทั้งเนื้อความ และชื่อบุคคลในเรื่อง คือเล่าไว้ว่า ยังมีสุรตนหนึ่ง ชื่อท้าวทวันตะ กระทบความเพียรหมั้นเฝ้าพระอิศวรเป็นนิจ เมื่อพระอิศวรทรงโปรดจึงได้ขอบริเวณพื้นที่ 300 โยชน์ ว่าถ้าสัตว์ใด ๆ ลงเข้าไปในบริเวณนั้นเมื่อใด คนมีสิทธิ์กินเป็นอาหารได้ทั้งหมด ครั้นได้รับพรแล้วก็รำยมนต์เสน่ห์ ทำให้เทวดา มนุษย์และสัตว์ทั้งหลายหลงเข้าไปในบริเวณนั้น และถูกจับกินเสียเป็นจำนวนมาก พวกเทวดาพากันเคืองกรอนจึงไปเฝ้าพระอิศวรขอให้ช่วย พระอิศวรขอให้พระนารายณ์อวตารลงไปช่วย พระนารายณ์จึงได้อวตารลงมาเกิดเป็นพราหมณ์รูปร่างสูงงามยิ่งนัก ชื่อว่าทวิษะ วันหนึ่งพราหมณ์หนุ่มได้เข้าไปในบริเวณพื้นที่ 300 โยชน์ของท้าวทวันตะ แต่แทนที่ท้าวทวันตาสูร จะจับกินอย่างครั้งก่อน ๆ ท่านกลับรู้สึกพิศवास ในรูปสมบัติของพราหมณ์น้อยนั้น ถึงกับออกปากปราศรัยว่า "เจ้ามาหาเรานี้จะประสงค์สิ่งใด" พระทวิษาวตารตอบว่า มาขอคืนแดนสามกวาง ท้าวทวันตาสูรจึงอวยพรให้ด้วยความรัก ทันใดนั้นพระทวิษาวตารก็สำแดงอานุภาพข่างพระบาท 3 กวาง ก็สิ้นคืนแดน 300 โยชน์ ท้าวทวันตาสูรเห็นคั่งนั้นก็รู้ว่า เป็นพระนารายณ์อวตาร จึงเกิดความทุกข์โทรมน้อยยิ่งนัก และไปอาศัยอยู่ที่เชิงภูเขาพระสุเมรุ

การที่ขอความในหนังสือนารายณ์ลีปปางของไทยผิดไปจากเรื่องเดิมของอินเดียคั่งกล่าวข้างต้นนั้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชวิจารณ์ไว้ใน "อธิบาย" ซึ่งพิมพ์ต่อท้ายพระราชนิพนธ์ เรื่องลิลิตนารายณ์ลีปปางของพระองค์ว่า "นับว่าเป็นการบกพร่องจนทำให้เรื่องเดิมของเขาเสียไปที่เคี้ยว"²

¹ราชบัณฑิตยสถาน, สารานุกรมไทย (ปรามบุรี : โรงพิมพ์ศูนย์การทหารราบ, 2516-2517), หน้า 7506.

²พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, ลิลิตนารายณ์ลีปปาง (พระนคร : นักพิมพ์คลังวิทยา, 2509), หน้า 205.

ประการที่ 1 ที่ว่าท้าวทวันตาสูรขอแผ่นดิน 300 โยชน์นั้น มิได้มีความหมายอะไรยิ่งไปกว่าที่จะจับสัตว์กันเท่านั้น เป็นอันมีความตะกละอย่างเดียวนั้นเป็นมูลเหตุ แท้จริงอสูรในปางนี้เขาขอแผ่นดินทั้งสามโลกต่างหาก จึงเป็นที่เคืองครอนแก่เทวดา และการที่พระนารายณ์อวตารลงมาก็เพื่อเอาเทวโลกและมนุษย์โลกคืนจากอสูรต่างหาก หาใช่เพียงแต่ลงมารังแกแย่งบริเวณที่ศักดิ์สิทธิ์ของอสูรนั้นไม่ ถ้าจะทำเพียงแย่งที่ศักดิ์สิทธิ์เท่านั้นคุณเป็นกิจอันเหลวเกินที่พระนารายณ์จะควรทำโดยแท้

ประการที่ 2 ถ้อยคำที่แถลงเรื่องทวิชาวตารขอ และอสูรให้ดินแดนนั้นก็เป็นการแสร้งแสดงซื่อว่า ผู้แต่งมิได้เข้าใจมูลเหตุหรือความมุ่งหมายแห่งอวตารปางนี้เลย จึงกล่าวให้เป็นที่เข้าใจไปว่า พระนารายณ์อวตารเป็นพราหมณ์หนุ่มลงมาเพื่อล่อยักษ์ โดยยั่วราคะจริตของยักษ์ ซึ่งเป็นความคิดอันไม่ถูกต้อง แท้จริงตามเรื่องเดิมของเขาวาพระนารายณ์อวตารเป็นพราหมณ์ไปขอทักษิณาทามวิสัยของพราหมณ์ และอสูรก็ยกที่ดินแดนให้เป็นที่ทักษิณาทามประเพณีต่างหากไม่ใช่เพราะหลงรักรูปโฉมแห่งพราหมณ์หนุ่ม แล้วยกที่ดินให้โดยตกอยู่ในอำนาจราคะจริต

อย่างไรก็ดี สำหรับท่ายางสามขุมในศิลปะมวยไทยนั้นเป็นท่าพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของศิลปะมวยไทย ท่ายางสามขุมที่ถูกตองนั้นจะมีลีลาอ่อนช้อยงดงาม แดงแฉ่งไวควยเสท-เหลี่ยม และพิษสงที่พร้อมจะทำอันตรายแก่ปฏิปักษ์ได้ตลอดเวลา

ท่ายางสามขุมที่ถือว่าถูกต้องตามหลักศิลปะมวยไทยคือ ท่ายางสามขุมของหลวงพ่อบุญมาเจ้าอาวาสวัดทุ่งจันทน์ อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นพระภิกษุที่ทรงแทนศิลปะมวยไทยมากเมื่อยุคในสมณเพศก็ไม่วายเวนถ่ายทอดมวยไทยให้แก่ศิษยานุศิษย์ ท่ายางสามขุมแบ่งออกเป็น 5 ช่วง เรียกว่า การยางสามขุมคลุมแดนยักษ์ โดยเริ่มจาก

1. ท่าเตรียม ยืนตัวตรงยกมือซ้ายกำหมัดขึ้นให้ถึงระดับแสงหน้า หรือหน้าผากตรงระหว่างกลางหัวคิ้ว หมัดขวาอยู่ห่างกึ่งกลางแขนซ้ายประมาณไม่เกิน 2-3 นิ้ว ถ้าห่างมากคุดสูจะสามารรถเตะถูกหน้า และแข้งอาจพลาดมาถูกชายโครงได้ ก้าวเท้าซ้ายออกไปข้างหน้าให้เต็มก้าวยาว ระวังอย่าให้ร่างกายเสียการทรงตัว บิดตัวตะแคงเหลี่ยมเพื่อให้

เป้าของร่างกายเราเจ็ดลงครึ่งหนึ่ง นำหนักตัวอยู่บนปลายโค้งของเท้าทั้งสองข้าง

2. ท่าย่ำเหยาะ เมื่ออยู่ในท่าเตรียมตัวแล้วก็ยกเท้าซ้ายซึ่งก้าวออกไปเบื้องหน้าให้ลอยสูงขึ้น จนเขาคิดสอกราย พยายามยกให้สูงถึงศอก เพราะจะปิดช่องว่างระหว่างศอกกับเขาได้ ทั้งเป็นการป้องกันกริปหนีบจากคูกตุสควย พยายามให้นองติดแนบกับโคนขาเพื่อให้กลมเนื้อตลอดขาเบงโดยไม่ตองบังคับ และเกร็งไว้พร้อมที่จะปะทะกับการเตะของคูกตุส และเป็นการปิดชายโครงควย

การยกขานี้ควรทำนิ่งอยู่ชั่วครู่ จึงยกเท้าซ้ายและขวาขึ้นลงในจุดเดิม เป็นการย่ำขึ้นลงอย่างช้า ๆ และเร็วสลับกันไป การทำเช่นนี้ถ้าคูกตุสเตะมาก็สามารถที่จะตอบโต้ได้ทันที

3. ทลภาวะวาง จากท่าย่ำเหยาะแล้วก้าวขาขวาไปข้างหน้า ขณะเดียวกันก็ยกมือขวาขึ้นถึงระดับเค็มของมือซ้าย และมือซ้ายก็ลดลงมาปิดชายโครงอย่างมือขวา แล้วก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า พยายามทำสลับกันไปอย่างคล่องแคล่ว

4. ท่าห้ามทัพ เมื่อยกเท้าขึ้นในลักษณะพร้อมที่จะก้าวย่างได้โดยจะเป็นเท้าซ้ายหรือเท้าขวาก็ตาม แต่ยอมอยู่ในลักษณะเตรียมพร้อมที่จะถีบ จิก โคนขาของคูกตุสได้ทุกเวลา เพื่อหยุดการบุกของคูกตุส เมื่อจิกเท้าก็จะเตะตอบโต้ตามความเหมาะสมของช่องว่างที่จะอำนวยความสะดวกที่ยืนเป็นหลัก ที่เรียกว่า ห้ามทัพ ก็เพราะเมื่อคูกตุสเตะมาควยเท้าใดก็ตาม เท้าของเราที่กำลังอยู่ในลักษณะก้าวย่างแทนที่จะก้าวย่างออกไป กลับเหยียดออกไปปะทะต้นขาหรือท้องของคูกตุสทำให้คูกตุสหยุดชะงักลง

5. ท่าย่ำยี่ ท่าย่ำยี่แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

5.1 กว้างตรงเข้าไปเผชิญหน้ากับปฏิบัติด้วยการสับเปลี่ยนเท้า เอาเท้าหลังเหยียดออกไปสุดแรง (การเหยียดออกไปสุดแรงนี้ เรียกว่า เหน็บ) ตรงบริเวณท้องนอย หรือสวนวางบริเวณนั้น มือจะต้องคอยปิดป้องหมัดที่อาจสวนมาได้มีโอกาสและจังหวะที่ไม่คาดคิด

5.2 ก้าวเท้าออกไปทางขวามือ เมื่อเท้าและพื้นคืบเท้าซ้ายไปยังชายโครงคุดสู แล้วไขแขนซ้ายปักแขนซ้ายของคุดสู พันศอกขวาเข้าที่แขน ไหล หรือไหลปลาร้าของคุดสูตามแต่นั้น

5.3 อาจก้าวย่างโดยให้เท้าขวาสูง แล้วเหยียดไปวางตรงหน้าคุดสู ไขเขมมายัดไปยังหน้าอกตรงรารวมคุดสู หรือทำที่ว่าจะเข้าอัคริเวณหน้าอกคุดสูเขาซ้าย แต่ไม่ถูกหรือพลาดไป เพื่อหลอกให้คุดสูไขมือปิด ทำให้ของวางบริเวณลำตัวเปิดกว้างเป็นโอกาสให้ไขเขาโทษเขาตามได้

34. ย่างสุขเกษม หมายถึง การย่างคล้าย ๆ กับการฉานนอก แต่ไขมือปักลงคานดาง ไขเพื่อป้องกันกรโจมตีบริเวณท้องน้อย เช่น ไขปักหมัด ถีบตรง ถีบข้าง วิธีการทำ ก็เริ่มจากทาคุ่มมวยแล้วก้าวขาซ้ายออกไปคานนอก โยกตัวพร้อมกับไขแขนปักผ่านหน้า และลำตัวคานหน้าลงมาข้างกลาง ขณะเดียวกันต้องบิดสะโพกให้คว่ำลงไปด้วย¹

35. ศิลปะศาสตร์ หมายถึง ความรู้ทางทฤษฎีและประยุกต์ ความรู้ในทางตำรา ความรู้ความคิดเห็นที่เิดตามหลักวิชา และความสามารถนำไปใช้การได้² ส่วนมากจะศึกษาศิลปะศาสตร์เพื่อการเป็นผู้นำหรือผู้ปกครองกลุ่มชนต่าง ๆ เช่น พระราชโอรสของพระมหากษัตริย์จะต้องศึกษาศิลปะศาสตร์ เพื่อนำเอาความรู้ความสามารถเหล่านี้ไปปกครองบ้านเมือง เมื่อมีโอกาสได้ขึ้นครองราชสมบัติ เหล่านี้เป็นต้น

ศิลปะศาสตร์ประกอบด้วยความรู้ 18 ประการ คือ 1. สุตติความรู้ทั่วไป 2. สัมมติความรู้เกี่ยวกับกฎ ธรรมเนียบบ้านเมือง 3. สังขยา การคำนวณ 4. โยค การใช้เครื่องยนต์กลไก เครื่องผ่อนแรงต่าง ๆ 5. นิติ ความรู้แบบแผน 6. วิเลสสกา ความรู้พยากรณ์ 7. คันธัพพา การร่องรำและดนตรี 8. คณิกา ความแคลวคล่องว่องไว ความมีสมรรถภาพ

¹ รัชสวัสดิ์ เทียนวิบูลย์, มวยไทย (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศึกษาสัมพันธ์, 2520), หน้า 35-36.

² วิสิฎฐ์ พุทธิบัณฑิต, วรรณคดีจวนาภิธาน (ธนบุรี : ห้างหุ้นส่วนจำกัดการค้า (แผนกการพิมพ์), 2504), หน้า 529-530.

อันดี 9. ชนุพเพชา การยิงธนู 10. ปุราณา ความรู้เรื่องโบราณ 11. ตีจิงฉา วิชา
การแพทย์ 12. อิติพาส ความรู้เรื่องปรัมปรา อันยี่คยาวของวีรบุรุษ เช่น เรื่องรามายณะ
และมหาภารตยุทธ์ 13. โชยติศาสตร์ วิชาดาราศาสตร์ 14. มายา วิชาพิชัยสงคราม
มีมวยไทย กระบี่กระบอง หอก คาม ธนู และยุทธวิธีต่าง ๆ 15. ฉันทศาสตร์ วิชาการ
ประพันธ์ 16. เกตุ วิชาการพูด 17. มันทา วิชาเสกเป่าคาถาอาคม เวทย์มนต์
18. สัทธา วิชาไวยากรณ์¹

36. เหลี่ยม หมายถึง ท่าจกมวย ซึ่งหันหน้าไปทางใดทางหนึ่ง เช่น การจก
เหลี่ยมซ้าย และการจกเหลี่ยมขวา² การจกเหลี่ยมมวยจะต้องจกให้เป็นเหลี่ยมแคบ(บาง)
ที่สุด ซึ่งถาจเหลี่ยมแคบแล้ว คุดสูจะไม่สามารถมองเห็นช่องว่าง เขาทำอันตรายได้เลย
ถาจกเหลี่ยมกว้าง (หนา) คุดสูจะมองเห็นเป้าหมายในการทำอันตรายได้มาก

37. อัครมสูตร หรือพิธิชบตัว หมายถึง พิธีการบำรุงขวัญและกำลังใจให้กับ
นักมวยที่จะทำการแข่งขันชกมวยนัดสำคัญ หรือนักรบก่อนที่จะออกรบในสงครามครั้งสำคัญ
พิธีนี้จะเริ่มด้วยการอาบน้ำชำระร่างกายให้สะอาด ถวายทุกขโห่ทองวาง แล้วก็ไปรดน้ำมนต์
ที่วัด พังพระเทศน์ มีการลงคาถาอาคมเสกเป่า รับมอบเครื่องรางของขลัง ทำให้นักมวยมี
จิตใจกล้าหาญ พร้อมที่จะต่อสู้กับศัตรู

38. อิทธิอัปปลัง หรืออำนาจเคลือบคลุม หมายถึง อำนาจทางไสยศาสตร์ที่
ปกคลุมอยู่บริเวณสังเวียน ซึ่งอาจจะเป็นไปโดยธรรมชาติ หรือเป็นไปโดยที่คุดสูทำไว้ก็ตาม
กล่าวคือ

¹สำนวน งามสุข, เกล้าควรรณคดี (ชนบุรี : ห้างหุ้นส่วนจำกัดสื่อการค้า
(แผนกการพิมพ์), 2507), หน้า 397.

²น. วงษ์ธนู, มวยไทย (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เฟื่องอักษร, 2509),
หน้า 1.

อำนาจเคลือบคลุมที่เกิดจากธรรมชาติ หมายถึง อำนาจเคลือบคลุมที่เกิดจาก
 เทวา อารักษ์ เจ้าที่เจ้าทาง ภูตผี วิญญาณที่สิงสถิตย์อยู่บริเวณสังเวียนการต่อสู้ นั้น เช่น
 บริเวณสังเวียนนั้นเคยมีนักมวยชกกันถึงกับเสียชีวิต อาจจะมีวิญญาณผีตายโหง เป็นอำนาจ
 เคลือบคลุมอยู่ก็ได้

อำนาจเคลือบคลุมที่เกิดจากศูตสู เช่น ศูตสูมีเวทมนต์ คาถา เป่าเสกให้มี
 ความนิยต์ทางจิตใจ ทางกาย และชกมวยไม่ได้คือเท่าที่ควร เหล่านี้เป็นต้น

ดังนั้น ก่อนก้าวเข้าสู่สังเวียนทุกครั้ง อาจารย์ของนักมวยครูมวย หรือตัวนักมวย
 จะเสกเป่าคาถาอาคม ระลึกถึงครูบาอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชามวยไทยให้ เพื่อเป็น
 การทำลายล้างอำนาจเคลือบคลุมนั้น จะเห็นว่่านักมวยจะไม่นิยมลอคเชือกสายสนามเข้าสู่
 สังเวียน จะกระโดดข้ามสายสนาม เพราะถือว่าเป็นการทำลายล้างอำนาจเคลือบคลุมได้
 วิธีหนึ่ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย